



ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

АКАДЕМИЧНО ИНФОРМАЦИОННО ИЗДАНИЕ

БРОЙ 6(351), година XXIII

6 юли 2005 година

ШИФЪРЪТ ЗА ВСЕЛЕНАТА – в небето или в архива на астрономите?

НА СТР. 8

ТРУДОВАТА ИМИГРАЦИЯ ОТ ИЗТОК В ПРОЦЕСА НА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЕС

НА СТР. 6



АКРЕДИТАЦИЯТА - В ПРОФИЛ И АНФАС

НА СТР. 4, 5

ТЕСТ ПО БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА С НАГРАДИ

НА СТР. 11

СТУДЕНТСКИ
КОНКУРС ЗА
НАПИСВАНЕ НА
МАЛКИ ДРАМАТИЧНИ
ФОРМИ

НА СТР. 2

В Броя гетете още:

- Немско-български дни на висшите училища в Кобленц, Германия
- Пловдив беше домакин на два балкански научни форума
- Студентите от Университета са в елита на академичния спорт
- Познанската Алма матер
- Продължава театралният сезон

НАЧАЛО

НЕМСКО-БЪЛГАРСКИ ДНИ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

Подписан е договор за сътрудничество между Пловдивския университет и Университета Кобленц-Ландау

Група преподаватели от Филологическия факултет, начело с ректора на Пловдивския университет проф. д-р Иван Куцаров, в която влизаха още заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов, деканът на ФФ доц. д-р Иван Чобанов, заместник-деканът доц. д-р Живко Иванов и проф. д-р Диана Иванова, директор на ДЧО, участва в две международни прояви в Прага: конференция на деканите на факултети, които са в договорни отношения с Филологическия факултет на Карловия университет (20-22 май; представени бяха 55 факултета) и - Чешко-български колоквиум на славистичните катедри от Карловия университет и Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" (23-25 май), преминал изключително успешно с участието на представители на редица други институции като Софийския университет, три института от БАН, Института за чешки език към Чешката академия на науките и пр.

На 30 и 31 май групата замина за Кобленц, Германия, където се проведеха за първи път Немско-български дни на висшите училища, чиито организатори бяха Университетът Кобленц-Ландау и Пловдивският университет. Дните преминаха под патронажа на новоизбрания доктор хонорис кауза на ПУ Карл-Юрген Вилберг - виден германски общественик и почетен консул на Република България в провинция Райнланд-Пфалц. Централна тема на Дните, наред с научната част, бе подписването на дългосрочен договор за сътрудниче-

ство, в който се залага интензивна съвместна работа в бъдеще.

Форумът, проведен на фона на негативния вот на французите за Европейската конституция, доказва положителните страни и възможностите на европейската интеграция, особено в областта на научния и об-

ти на откриването бяха бившият външен министър и действащ посланик в Турция д-р Стоян Сталев, Христо Тупаров - ръководител на Външния отдел на българското посолство в Бон, Антон Стир - представител на Ротари Интернешънъл, които също изразиха задоволство от под-



разователния обмен. Двустранният договор от българска страна подписаха ректорът проф. д-р Иван Куцаров и заместник-ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов, а от немска - проф. д-р Йозеф Клайн - президент на Университета Кобленц-Ландау, и деканът проф. д-р Петер Потингер.

Карл-Юрген Вилберг приветства подписването на договора, за чието реализиране той самият имаше важна роля: "От години поддържам тесни връзки с България. Нашите две страни имат много допирни точки в своята история. А сега, с Дните на висшите училища и с настоящия договор, ние отворихме нова страница за градовете Кобленц и Пловдив. Сигурен съм, че младите хора ще видят в това своя шанс и активно ще участват."

Сред официалните гос-

писания договор. Изпълненията на музикантите Цветомир Цанков и Марин Петров внесоха допълнителен български шрих към тържествената атмосфера.

Вечерта за пловдивските гости беше даден официален прием от кмета на Кобленц д-р Еберхард

Шулте-Висерман, който в своето приветствие заяви: "Радвам се да ви поздравя като партньори на Университета в Кобленц, но ви поздравявам сърдечно и като бъдещи членове на Европейския съюз. Сигурен съм, че бъдещето принадлежи на една обединена Европа, а партньорството с Университета в Пловдив е за нас едно обогатяване, от което ще спечелят студентите на Кобленц."

Двата дни на висшите училища преминаха в научни срещи, доклади и семинари. В поредица от лекции пред преподаватели и студенти бяха засегнати различни теми, свързани с немско-българските отношения в миналото и днес. Докладите бяха насочени не само към специалистите, а и към една по-широка аудитория, което спомогна за изключително големия интерес към тях. Факт, доказал, че концепцията на Дните беше сполучливо избрана и има своето място и по-нататък.

"Пловдивски университет"

КОНКУРС ЗА НАПИСВАНЕ НА МАЛКИ ДРАМАТИЧНИ ФОРМИ

Вестник "Пловдивски университет" разширява обхвата на студентския литературен конкурс, като от тази година обявява и конкурс за написване на малки драматични форми - обем от 15 до 35 страници.

Тема - по избор на авторите.

Ще бъдат отличени 5 творби, които студентите от специалността "Актьорство за драматичен театър" към Педагогическия факултет на Пловдивския университет ще представят на сцената на Учебния театър.

Текстовете, напечатани в 2 екземпляра, изпращайте до 30 октомври 2005 г. на адрес: Пловдив 4000, ул. "Цар Асен" 24, вестник "Пловдивски университет", или направо в редакцията на вестника (първата барака в южния двор на Ректората).

НАЧАЛО

БИОЛОГИЧЕСКИЯТ ФАКУЛТЕТ СЕ ПОДГОТВЯ ЗА СВОЯ ЮБИЛЕЙ С БАЛКАНСКА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

През настоящата година Биологическият факултет навлезе в юбилейната си 45-годишнина. Във връзка с това се проведе Балканска научна конференция по Биология от 19 до 21 май.

Факултетът по биология зае безспорно място сред водещите висши учебни заведения, генериращи научен потенциал на високо ниво. Добрата материална база, съвместяването на класическите биологични дисциплини с новите модерни тенденции в науката, високият професионализъм на преподавателите и специалистите, дадоха достатъчно самочувствие на Деканското ръководство да се наеме с организацията на конференцията на балканско ниво.

Въпреки че конференцията се организира за първи път, участие в нея заявиха неочаквано голям брой учени от цялата страна и от чужбина - Румъния, Турция, Гърция, Македония, Сърбия, Молдова, Албания. От 19 до 21 май конференцията



Участници в конференцията

зали в Дома на техниката събраха повече от 190 участници, които представиха своите доклади или постери. Съвместните научни разработки демонстрираха труда на около 475 автора. Тематично презентациите бяха групирани в 8 секции - "Антропология", "Ботаника", "Екология", "Биология на развитието", "Молекулярна биология", "Микробиология и Имунология", "Зоология", "Методика на обучението". Най-голям брой участници бяха

регистрирани в секциите "Биология на развитието" и "Молекулярна биология". Интересът към някои от отделните сесии беше толкова голям, че залите се оказаха твърде малки, за да съберат всички гости и посетители. Последният ден беше отреден за постерните презентации - общо 120.

Студентите от Биологическия факултет не пропуснаха да посетят събитието, събирайки впечатления и опит за собствените си бъдещи научни изяви. Някои

от тях дори взеха участие като съавтори или представиха своите първи доклади.

Приятното майско време, стилният welcome-коктейл и екскурзията до гробницата в Старосел създадоха много положителни емоции и оставиха незабравими спомени у всички участници и гости на конференцията.

Отличните отзиви и положителната оценка на чуждите участници вдъхновиха и заредиха организаторите с енергия още от сега за следваща конференция. Порооди се идеята за традиционното ѝ провеждане на всеки две години, като домакини да бъдат различните балкански държави. Високото ниво на биологичните науки на Балканския полуостров е безспорно и учениците от всички университети и институти трябва да имат своя традиционен форум, за да го доказват.

Деканско
ръководство

ПРОДЪЛЖАВА АКТИВНИЯТ ТЕАТРАЛЕН СЕЗОН

Кирил КИРИЛОВ

Няколко бяха напоследък театралните събития в Университета. До края на май на сцена бяха поставени I и II действие на "Вишнева градина" от А. П. Чехов. В началото на следващата учебна година ще се доизработи целият спектакъл.

На 19, 20 и 21 май се проведе поредното трето издание на Детско-юношеския фестивал "Театрална къща", организиран от Пловдивски университет и Ротаракт клуб. Отново участваха ученически трупи от пловдивските училища. Журито, състоящо се от дете, преподавател и студент по актьорско майсторство, както и предс-

тавител на Ротаракт клуб, определиха първите три места в "надпреварата по правене на детско театрално изкуство" и наградах младежите актьори.

Продължава съвместната работа на студентите по актьорство и на Детска Шекспирова театрална школа "Петровден", този път с нещо нетрадиционно - спектакълът "Легенди за Паталеница". Самото представление, макар и модернистично, не е нетрадиционно, най-малкото защото е построено на фолклорна основа. Нетрадиционното е, че не е Шекспир, а бе пресъздадена атмосферата на сътворението на с. Паталеница от самото

начало на света.

Традицията на ежегодните Шекспирови мегаспектакли обаче продължава. Това лято в двора на училището в Паталеница ще се играе "Напразни усилия на любовта". Премиерите, както обикновено, ще бъдат през втората половина на юли.

Не е малко постигнатото в с. Паталеница чрез педагогическата работа на преподаватели и студенти от университета. Освен 10-те театрални спектакъла, жителите на селото се научиха да ценят театъра, ученици и студенти подобриха актьорските си умения, създадоха се нови условия за развива-

не на театралнопедагогическа дейност. Един чисто "материален" факт - с. Паталеница спечели проект, чрез който започна строеж на ново читалище, възстановка на старото, което изгоря преди години. Няма да е нескромно, ако се каже, че една от причините местните жители да искат да имат ново читалище, е любовта и интереса им към театъра, които се подхранват ежегодно и упорито вече седма година.

Надяваме се, че всички постижения на специалността "Актьорство за драматичен театър" ще дадат нужната мотивация на новоприетите ни студенти.



АКРЕДИТАЦИЯТА –

Проф. д-рн Никола БАЛАБАНОВ

За пръв път чух за съществуване на система за акредитация на висшите училища през 1992 година, когато по покана на американското посолство посе-

Докато вековните традиции на европейското образование са осигурили елитарността и недосегаемостта на университетите от външни вмешателства, в САЩ бързо развиващата се пазарна икономика е повлияла и на сферата на висшето образование. Появили се инициативни хора, които, съобразявайки се с потребностите на пазара, местните особености и тенденции за развитие на икономиката, започнали да разкриват нови колежи и университети. Новите институции имали по-гъвкава структура в сравнение с държавните, по-обновени програми за обучение и това започнало да ги налага в образователната мрежа, да привлича вниманието както на младите хора, търсещи поприще за своите способности, така и на бизнесмените, тръгнали по нови пазарни трасета.

Но наред с почетните инициатори, като естествен продукт на пазара, са се появили и шарлатаните, които зад фасадата на висшето образование търсели печалба без покритие. Системата за акредитация в САЩ е възникнала именно като СРЕДСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ИСТИНСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ОСИГУРЕНО МАТЕРИАЛНО И КАДРОВО, ОТ ПСЕВДООБРАЗОВАНИЕТО.

В началото на 90-те години висшето образование у нас още следваше традиционното си развитие и не всичко, което узнахме в САЩ, можехме да осъзнаем и оценим. Това стана възможно през следващите години, когато и на нашия образователен пазар се появиха много "сергии", пред-

лагащи висше образование. В Пловдив, например, наред със шестте утвърдени висши училища бяха разкрити два пъти повече филиали на институции от други градове или от чужбина.

Като главен аргумент за целесъобразността от разкриване на нови звена се изтъкваше, изтъква се и сега, конкуренцията. По презумпция, новото е по-прогресивно от старото. Само че в повечето случаи се оказва, че "носители" на новото са пенсионирани преподаватели, или че едни и същи преподаватели водят занятия и в държавните и в частните училища.

Своето мнение по тези въпроси аз споделих отново във в-к "Пловдивски университет" в статия под заглавие "Хаос и ред, пазар и университет" (1994 г., брой 5-6). Според мене в българското образователно пространство нахлу "криворазбрана пазарна цивилизация" с "изродена конкуренция". В статията си изтъкнах, че "главно оръжие в условията на конкуренция трябва да бъде качеството на обучение".

През 1995 г. в България беше създадена Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА), чиято главна задача беше именно осигуряването на качеството на обучение във висшите училища. През следващата година Агенцията започна своята дейност и до края на 1997 г. бяха дадени първите 11 акредитации.

През 1998 г. участвах в проект по линия на ТЕМ-ПУС (с координатор проф. Иван Минков), посветен на акредитацията и по-специ-

тих заедно с група български ректори САЩ и се запознах с особеностите на тяхното висше образование. Своите впечатления от това посещение аз споделих в поредица от статии във в-к "Пловдивски университет" (1992 г. бр. 8-13).

ално на най-важния й елемент - самооценяването на институцията. Бяха организирани три международни семинара - в Лондон, Париж и Пловдив. Аз имах доклад пред пловдивския семинар, в който си позволих да изкажа тезата: "Акредитацията - една чудесна идея, която чака своето опорочаване у нас".

Кое ми даде повод за такова изявление? По това време акредитацията беше вече навлязла в нашата практика; проявиха се както положителните, така и отрицателните й страни. Някои свои оценки изказах в поредна статия в университетския вестник (1998, бр. 11-12): "У нас и двете разновидности (истинското и псевдообразованието) се отглеждат под една и съща стряха (имах предвид Парламента и МОН); едни и същи хора работят и за двете "каузи". Затова е твърде възможно бъдещата акредитация да утвърди тяхното съжителство, а не обратното".

Действително, практиката показва, че едни и същи лица и институции на приказки "се борят" с плелелите в образованието, а в същото време ги "поливат". Най-общо казано, това са местните власти (кметове, областни управители и др.), а също депутати и политици, които в момента, в който трябва да дават обещания на избирателите си, забравят държавните интереси и започват да лобират за откриване на висши училища или колежи в своите райони.

Друг голям недостатък на системата за акредитация, който продължава да се проявява и досега, е

възприемането й като мероприятие, като няколкомесечен маратон за изготвяне на документация, която дотогава е липсвала; като продължителна (и досадна) процедура, целта на която е да представи институцията в най-добрата й (а не в реалната) светлина. Измества се, деформира се основната идея на самооценката, която трябва да правят институциите - вместо самонаблюдение, самоизследване и самоанализ, тя се превръща в мероприятие за лустросване. Дилемата "ДА БЪДЕШ ИЛИ ДА ИЗГЛЕЖДАШ" се решава в полза на втората възможност.

*

До скоро гледах акредитацията, образно казано, в профил. Сега съм в нова позиция и имам възможност да я гледам "анфас".

От октомври 2004 година, по предложение на Съвета на ректорите и по волята на премиера, съм включен в новия състав на Акредитационния съвет към НАОА. И ако преди това усещах дейността на Агенцията като някакъв слаб повей, сега вече съм поставен на твърде "ветровито място" и започвам да улавям ветровете в образователното поле. Разбира се, задачите на Агенцията си остават същите. Разликата е в това, че своята дейност тя трябва да извършва в нова обстановка, ще си позволя да използвам термин от моята област - нов "фон". Под термина "фон" разбирам съвкупността от фактори, които определят дейността на Агенцията. Двата основни фактора са: Законът за висшето образование от 2004 година и

В ПРОФИЛ И АНФАС



т.н. "Болонски процес".

Основната идея на новия закон е въвеждането на **КАЧЕСТВОТО КАТО ОСНОВНА КАТЕГОРИЯ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**. Съгласно с член 6 от ЗВО "висшето училище осигурява качеството на образованието и научните изследвания чрез вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав, която включва и проучване на студентското мнение. Целта на системата е да контролира, поддържа и управлява качеството на образованието в предлаганите области на висшето образование и професионални направления, както и на академичния състав".

Оценяването "способността на институцията и на нейните основни звена и филиали да осигуряват високо качество на образованието и научните изследвания чрез вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството" е основната задача, според ЗВО, на Националната агенция за оценяване и акредитация. Ще цитирам още параграф 76 от "Преходните и допълнителни разпоредби", според който в срок до 6 месеца от влизането в сила на новия закон, висшите училища трябва да въведат вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството.

Една година след обнародването на закона в много университети такава система не е въведена. Терминът "качество" е все още "чужда дума" за нашия академичен лексикон, а в известна степен - и за институционалната ни култура.

Смущават ме още някои неща, за които сега научавам. Оказва се, че много университети възлагат на външни фирми да им разработят "вътрешните правила". А някои дори

възлагат на външни лица, назначени по допълнителен трудов договор, да изготвят доклада-самооценка. С една дума - акредитацията може да се превърне в "адвокатско изкуство". Още повече, че недоволните от решенията на Акредитационния съвет институции като правило се обръщат към окръжни прокуратури или към Върховния административен съд. Става така, че адвокати ще трябва да решават къде се прави качествено обучение и къде не.



Голяма част от колегите не знаят, че България се е включила в едно европейско движение, наречено "Болонски процес". През 1999 г. министрите на образованието от 29 страни, събрани в Болоня, подписват споразумение за съгласувано развитие на висшето образование. Така се поставя начало на т.н. "Болонски процес", крайната цел на който е, до 2010 година да бъде изградено единно европейско образователно пространство.

Министрите, отговарящи за висшето образование на страните, участници в "Болонския процес", периодично се събират (2001 г. в Прага; 2003 г. - в Берлин, 2005 г. - в Берген), за да правят междинни оценки на действията си. На срещата си в Берлин

министрите дадоха мандат на Европейската асоциация за осигуряване на качество във висшето образование (ENQA) да разработи **ЕВРОПЕЙСКИ СТАНДАРТИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО ВЪВ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА**. Мисля, че ще бъде полезно да се приведе списъкът на европейските стандарти, предложен от ENQA.

От висшето училище се изисква:

- да има разработена **ПОЛИТИКА** и свързани с

НЕ НА СТУДЕНТИТЕ, които предварително са оповестени и се прилагат последователно и непротиворечиво;

- да разполага с **ПОДХОДИ И СРЕДСТВА**, които да гарантират квалификацията и компетентността на преподавателския състав;

- да гарантира, че **ДОСТЪПНИТЕ РЕСУРСИ** за обучение на студентите са адекватни на потребностите на всяка специалност;

- да гарантира, че **РАЗПОЛАГА С МЕТОДИ И СРЕДСТВА** за събиране, анализ и използване на необходимата информация за ефективно управление на образователните, изследователски и творчески дейности;

- да **ПУБЛИКУВА РЕДОВНО** актуална, безпристрастна и обективна информация (както количествена, така и качествена) за състоянието на предлаганите програми и специалности.

Тези стандарти, наред с разработените у нас критерии за оценяване и акредитация, ще бъдат ръководни в дейността на НАОА.

На последната конференция на европейските министри (Берген, 19-20 май 2005 г.) участниците призоваха "институциите за висше образование да ускорят своите дейности за повишаване на качеството чрез системно въвеждане на вътрешни механизми, както и чрез прякото им включване в процеса на външно оценяване на качеството".

Искам да подчертая, че "Болонският процес" не е някакъв облак, който ще дойде и ще ни отmine; той носи новата атмосфера, в която ще се развива българското висше образование през следващото десетилетие.

нея процедури **ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВО**, както и академични стандарти (критерии, показатели) в предлаганите специалности;

- да се грижи за създаването и развитието на **ИНСТИТУЦИОНАЛНА КУЛТУРА**, която признава важността и значението на качеството и неговото осигуряване в цялостната дейност;

- да има разработена и внедрена **СТРАТЕГИЯ** за подобряване на качеството във всички свои дейности;

- да притежава **МЕХАНИЗМИ** за одобрение, преглед и мониторинг на образователните програми, по които се предлага обучение;

- да разполага със **СИСТЕМА ОТ КРИТЕРИИ, ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА ОЦЕНЯВА-**

ПОГЛЕД

ТРУДОВАТА ИМИГРАЦИЯ ОТ ИЗТОК В ПРОЦЕСА НА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЕС

Ст. ас. Дилиан АНГЕЛОВ

Национализмът и ксенофобията са инстинкти за самосъхранение на големи групи от хора. За всички е ясно, че Европа е изправена пред криза на двойните стандарти. Криза, която нанася удар в най-чувствителната ѝ зона - защитата на малцинствата и правата на човека. Тя беше очаквана в миналото, и макар тогава да засегна други, обществата в ЕС не успяха да се подготвят за противодействие. Какво може да ни накара да мислим, че това няма да се повтори след десетина години и в Източна Европа. Няма ли тя да се превърне в буфер срещу нарастващата вълна на имиграция и недоволство.

Засилването на реакционните и не съвсем демократични сили на Запад ще даде своето отражение в Източна Европа. В момента лидерите там практически не предприемат никакви мерки спрямо проблемните групи емигранти. Политиците се страхуват да не забавят присъединяването на страните си и да не възникнат обвинения в дискриминация.

Показателни са проблемите с интегрирането на ромите от Източна Европа. По този въпрос нищо не се предприема, в името на по-важния приоритет - евроинтеграцията. Източноевропейските политици може би се надяват, че след като техните страни станат пълноправни членове на ЕС, постепенно ромите ще се преселят и на запад, мотивирани от по-големите възможности за намиране на ниско квалифицирана работа.

В цяла Западна Европа в последните години се забелязва една и съща икономическа тенденция - засилване на безпокойството от развитието на собственото стопанство, от притока на слабо квалифицирана работна ръка от различни региони на света, все по-голяма неспособност за справяне дългосрочно със създаването на работни места, и продължаване на изнасянето на реалното производство в по-изгодни региони, със запазване единствено на контрола върху печалбите.



Ст. ас. Дилиан Ангелов - преподавател във Факултета по икономически и социални науки, участва през месец май в Петата международна академична конференция в Краков, Полша, която бе на тема "Държава, икономика, общество". Там си дадоха среща учени от Полша, Италия, Англия, Унгария, Украйна, България и др. Основните теми, разисквани на форума, бяха "Международните връзки в предизвикателствата на XXI век",

върху цветето на Европа - Швейцария.

Един от символите на глобализацията - Европейският съюз е на път сериозно да бъде подкопан от протичащите вътре в него процеси на противодействие на глобализацията. Вероятно тези процеси няма да спрат първото разширение с 10-те нови страни, и също вероятно няма да спрат дори нас с Румъния, но до 10-15 години Европа ще трябва да отговори на въпроса как ще се справи със своята вътреш-

родните корпорации, които плащат данъци в развитите страни.

Процесите на глобализация стимулират трансграничната миграция на все повече хора. Главните мотиви са търсенето на по-добър стандарт на живот, закрила от политически, етнически и религиозни преследвания. Това определя и посоката на миграция - от бедните и разкъсвани от конфликти и екологични бедствия райони към по-богатите и по-стабилни страни.

Процесите на масова миграция отразяват не само различните нива на икономическо развитие и социална стабилност в отделните части на света. Те са повлияни и от безпрецедентните демографски промени, засягащи съвременното човечество. Високият темп на нарастване на населението на развиващите се страни е съпроводен със засилващ се дисбаланс в различните световни региони.

ЕС не разполага с механизъм за овладяване на проблема. Междуправителствените конференции, които се опитаха да наложат ред по въпроса с нелегалната имиграция, завършиха с неуспех. ЕС трябва да създаде не просто ред, а и да го наложи, а това означава много по-сериозни неприятности от трудно разрешимите проблеми с визите.

Неспособността на правителствата в момента да решат проблема обрича бъдещите правителства да го решават с болезнени мерки. До голяма степен днес лидерите се опитват да избегнат непопулярните мерки, с цел да задържат управлението си и да не предизвикат гнева на натрупалите се вече големи групи новодошли в техните страни. Подобно отлагане на трудните решения само предопределя още по-големи проблеми в бъдеще, а те ще се изразят като изборни триумфи на крайно десни политики, които ще отворят "Кутията на Пандора" в многонационална Европа.

"Свободата, собствеността и силата - дилеми на теорията и практиката", "Подкрепата на семейството в различни житейски ситуации", "Социална функция на изкуството", "Съвременният полски политически живот в медиите", "Ръководство на пазарните процеси". Предлагаме ви доклада, който той представи на конференцията и който се оказва постфактум актуален в следизборната ситуация в България.

Събитията в Западна Европа придобиват лавинообразен ефект. Той започна с почти безобидната ксенофобия в Германия още от годините след обединението. Мина през подвизите на Йорг Хайдер в Австрия и изборния резултат на Жан Мари Льо Пен във Франция, стигна до Пим Фортаун в Холандия, който не стана герой защото беше убит, а сега слага отпечатък и

на и външна имиграция.

Всъщност развитието на процеса на глобализацията, създаде подобие на колониалната система, при която чрез неравноправна търговия в миналото се източиха огромна част от световното богатство към метрополиите. Днес в новите "колонии" се изнася ръчният труд и неекологичното производство, а готовият продукт се продава от междуна-

СЪТРУДНИЧЕСТВО

ПОЗНАНСКАТА АЛМА МАТЕР

Гл. ас. д-р Юлиана ЧАКЪРОВА

Университетът "Адам Мицкевич" ([http:// www.ati.edu.pl](http://www.ati.edu.pl)) се намира в един от най-старите полски градове, столицата на полската държава през Х век по време на управлението на първите владетели от династията на Пястите, съвременната столица на войводството Виелкополска (Голяма Полша), петия по големина град в Полша (след Варшава, Лодз, Кракков и Вроцлав) - Познан. Познанският университет е сред висшите училища, с които нашият университет поддържа активно сътрудничество.

Основаването му съвпада с четиристотингодишния юбилей от възникването на Академия "Лубрански" - първото висше училище в Полша, създадено през 1519 г. от епископ Ян Лубрански и съществувало до 1780 г. Има нещо символично и във факта, че университетът "Адам Мицкевич" възниква в зората на възрождането на полската държава след Първата световна война. На 7 май 1919 г. с официална церемония е поставено началото на университета, който първо получава името Университетът "Пяст", а на следващата година е преименуван в Познански университет. Това название висшето училище носи до 1955 г., когато приема за свой патрон най-големия полски поет Адам Мицкевич. В момента университетът е Алма матер на около 50 000 студенти в различните форми на обучение, а преподавателският състав надвишава 2600 човека. Трябва да се подчертае фактът, че обучението в университета "Адам Мицкевич", както и в другите държавни университети в Полша, е изцяло безплатно.

Тази година руската филология в Университета "Адам Мицкевич" празнува 40-годишния си юбилей. Специалността възниква на почвата на славистиката през 1965 г., когато под ръководството на корифея на полската русистика проф. Лешек Осовски е създадена Катедрата по руска филология във Филологическия



Аулата на Университета „Адам Мицкевич“

факултет и са приети първите студенти (вечерно обучение). В резултат на организационни преобразования през 1969/1970 г. е създаден Институтът по руска и славянска филология с четири катедри: Катедра по руска и съветска литература, Катедра по руски език, Катедра по методика на обучението по руски език и Катедра по славянски езици и литератури. Последната катедра по-късно е отделена от Института. В момента структурата на Института по руска филология включва 7 академични звена: Катедра по руски език, Катедра по руска литература, Катедра по литературно-културна компаративистика, Катедра по комуникативна прагматика на чуждите езици, Катедра по украинистика, Лаборатория по англицистика и Лаборатория по лексикография и превод. Малко след основаването на Института са поставени основите и на авторитетното днес научно издание

"Studia Rossica Posnaniensia". Институтът разполага със собствена библиотека, която е оборудвана с компютри и включва повече от 85 000 заглавия.

Институтът по руски език е домакин на биенални международни научни конференции, посветени на руския език в съвременния

Института по руска филология, намиращ се в Колегиум Новум (Collegium Novum), кипи завидна и заразяваща академична атмосфера, в читалнята на институтската библиотека често няма места. Студентите русисти имат театър, играят с истински ентусиазъм и изнасят представления не само на полски, но и на руски език. Най-актуалната постановка в момента е "Кралят е гол" по Е. Шварц, която се играе в Стария замък на Познан като част от мероприятията, посветени на 40-годишнината на Института. Студентите русисти имат и прекрасен рок състав с репертоар от съвременни руски рок песни, при изпълнението на които припява и танцува цялата публика.

Наред с другите чужди филологии в университета "Адам Мицкевич" има също така и българска филология. Специалността се обслужва от Катедрата по славянски езици и литератури, която е една от катедрите във Факултета по полска и класическа филология. В състава на катедрата постоянно има по двама български лектори, като в момента те са от Пловдивския университет.

Университетът "Адам Мицкевич" участва в централноевропейската мултилатерална програма за академичен обмен СЕЕРУС, в която участват Австрия, България, Полша, Словакия, Словения, Унгария, Чешката република и Хърватска. Наред с действащата от по-рано програма Сократ-Еразъм това е още една възможност за преподаватели и студенти от Пловдивския университет, който е включен в тази програма, да посетят университета "Адам Мицкевич". Възможност за академична изява и черпене на така нужната на всички ни професионална информация.

свят. Поредната XI конференция под егидата на МАПРЯЛ (Международната асоциация на преподавателите по руски език и литература) на тема "Руският език и култура в общоевропейското пространство на ХХІ век" ще се състои на 12-16 септември 2005 г. и ще бъде център на научните изяви, свързани с 40-годишнината на Института.

В Института се обучават студенти по специалностите руска филология, руско-английска филология и руско-украинска филология. Техният общ брой в редовно обучение е около 400, в задочно - около 100. Студентите са сериозно мотивирани от любовта си към руския език и култура, както и от реалните възможности за реализация в Полша като преподаватели и преводачи. Затова не е очудващ фактът, че за повечето от тях това е първата или една от първите желани специалности при постъпването в университета. В крилото на

КЪДЕ Е ШИФЪРЪТ ЗА ВСЕЛЕНАТА – В НЕБЕТО ИЛИ В АРХИВА НА АСТРОНОМИТЕ?

"Виртуалните обсерватории или Астрономията в информационната среда" беше темата на лекцията, изнесена от доц. д-р Валери Голев – ръководител на катедра "Астрономия" в Софийския университет. Гостът, който бе представен от гл. ас д-р Иван Попов, е един от най-известните астрономи в България днес, автор на редица научно-популярни книги и учебници по астрономия.

Интересът към срещата, организирана на 13 юни от Физическия факултет и Съюза на физиците в България – клон Пловдив, беше голям, особено за това сесийно и предваканционно време. В б. аудитория се събраха преподаватели от университета, учители и ученици от пловдивските училища.

Лекторът представи интересни виждания и тенденции в развитието на съвременната астрономия и свързаните с нея технологии. Според доц. Голев понастоящем астрономията е по-близо до астрофизиката отколкото до математиката, както е било преди. Той определи човешката мисъл като 1000 пъти по-бърза от скоростта на светлината, защото за 100 години учените са стигнали в своите открития до края на вселената, което, разбира се, не означава, че са разгадали всички нейни тайни.

Вселената, изградена от 100 милиарда галактики, със свои вътрешни йерархии, изисква създаването на различни инструменти за наблюдаване на небесните тела и обработка на данните. Именно това поражда необходимостта от създаване на виртуална обсерватория, в която с помощта на информатиката се обработват данните, а според специалистите обемът от данни се удвоява за 1,5 години. Този обем се разширява с развитието на информационните знания, но познанието за вселената не се задълбочава със същите темпове. Затова се

натрупват големи информационни масиви, от които е анализирана малка част. За да се обработят всички данни и да се направят съответни изводи, е нужно повече време и широк кръг от специалисти. Още повече, че сега светът е отворен, а и съвременните наблюдателни средства произвеждат от една страна огромни обеми данни, а от друга – струват скъпо. Например телескопът "Хъбъл" (носец името на великия американски учен Едуин Хъбъл, който в началото на миналия век открива, че Млечният път не е единствената галактика във Вселената) е съвместен проект на Европейската космическа агенция (ESA) и Националната администрация по аеронавтика и космонавтика на САЩ (NASA) и струва 2,5 милиарда долара. В нашата съвременност поскъпи съоръжения от телескопите са само ускорителите за ядрени изследвания.

Един от съвременните лозунги на астрономията е "Архивите са необятни като небето", което е сред мотивите за "изграждането" на виртуалните обсерватории, което пък предполага широк достъп до информацията. Именно такава е целта на новата световна компютърна мрежа GRID, идеята за която е взимствана от електрическата мрежа, т.е. всеки потребител в тази мрежа има достъп до информацията от всички компютри, включени в нея. За това обаче са нужни суперкомпютри, изграждане на системи за пренос на големи количества данни и най-вече много средства, а последните се оказват сред най-сериозните проблеми за астрономията, както се вижда от разказванията от доц. Голев виц: "Единствената част, която не се разширява във Вселената, това е нашият бюджет".

"Пловдивски университет"

НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ПАРАБОЛИЧЕН РАДИОТЕЛЕСКОП

който е в употреба от август 2000 г. в Грийн Банк, Западна Вирджиния, САЩ. Посветен на Робърт Бърд, телескопът тежи колкото 30 статуи на Свободата и въпреки това той може да бъде насочен към произволна точка от небето с точност, превъзхождаща 1/1000 от градуса. Основната антена е толкова голяма, че в нея може да се играе футбол. Огромната чиния позволява да бъде

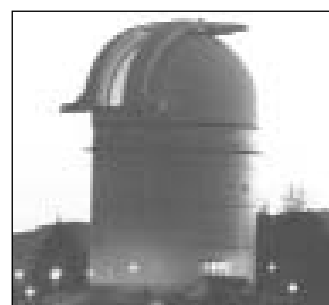
"чут" слабият шепот на квазарите, разпръснати във Вселената. Всеки може да предложи задача за телескопа в Грийн Банк, въпреки че предложенията подлежат на конкурс. Големият размер и иноваторският дизайн на телескопа позволяват с него да се изследват радиовълните, излъчвани от планетите, пулсарите, далечните галактики и ранната Вселена.



Националната астрономическа обсерватория "Рожен"

която е към Института по астрономия при БАН, е най-голямата обсерватория на Балканския полуостров и в югоизточна Европа. Обсерваторията се намира в Родопите, на връх Рожен, на 1759 м надморска височина и започва своята дейност през 1981 г. Обсерваторията разполага с четири телескопа:

- Фотометричният телескоп система Касегрен е с диаметър на огледалото 60 см и с него се изследват променливи звезди, астероиди, избухвания, звезден вятър и др.
- Шмид-телескопът 50-70 см е за широкогълни наблюдения на галактики, звездни купове, астероиди, комети и др.
- Рефракторният 16 см фотохелиограф е за изследване на фотосферната активност на Слънцето.
- С основният и най-голям телескоп на обсерваторията, с ди-



аметър на огледалото 2 м и тегло 80 тона, се изследват звезди, звездни купове, мъглявини, галактики, планети, астероиди и др. Телескопът е система "Ричи-Кретиен", снабден с Куде-спектрограф.

В Обсерваторията се извършват наблюдения на различни космически тела и се правят научни изследвания в областта на астрономията и е отворена за посещения от туристи.

ТЕСТ ПО БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА

С НАГРАДИ

Филологическият факултет ще награди трима от най-добре справилите се с този тест, както следва: първа награда - 50 лева; втора награда - 30 лева; трета награда - 20 лева. Всеки верен отговор носи 2 (две) точки. Нерешен въпрос носи 0 (нула) точки. При грешен отговор се отнема 1 (една) точка. Отговорите на теста изпращайте на адреса на редакцията (или донесете направо в редакцията). Краен срок - 15 септември 2005 г.

1. Стиховете *А господ от свода, през гъстия дим, / гледаше на всичко го тух, невъзмутим!*... визират:

- второто пришествие;
- преминаването на Мойсей през пустинята;
- краят на Първата световна война;
- нищо едно от посочените.

2. Стиховете *... не гени / таланти / протестанти / оратори / агитатори / фабриканти / въздухоплаватели / педаанти / писатели / генерали / съдържатели / на локали / музиканти / и черносотници*... са от произведение, реализиращо естетиката на:

- експресионизма;
- неоромантизма;
- реализма;
- импресионизма.

3. В стиховете на Христо Смирненски *... А грамаден и задъхан, скри в студената си пазва / хляди души разбити - дебне каменния град* откривате:

- оксиморон;
- литота;
- персонификация;
- парадокс.

4. Вазов създава „Под игото“:

- в навечерието на Освобождението;
- година и половина преди Априлското въстание;
- в края на 80-те години на XIX век;
- в началото на XX век.

5. Той е един от авторите, чиито текстове създават голямата епическа вълна в българската литература от 50-те години на XX в. За кого от изброените се отнася това твърдение:

- Йордан Йовков;
- Димитър Димов;
- Атанас Далчев;
- Никола Вапцаров.

6. В коя от следните редици е нарисувана логиката на изреждане:

- Божан, Павел, Петър;
- дядо Маргалак, дядо Матейко, дядо Корчан;
- Бетховен, Ралица, Стоичко Влаха;
- Люцкан, Лазо, Шибил.

7. Националната революция като тематика и проблематика е

извън творческите интереси на:

- Иван Вазов;
- Пенчо Славейков;
- Пейо Яворов;
- всички изброени и посвещават свои творби.

8. Двете произведения са в особен диалог помежду си. Ако първият текст внушава, че човек може да помогне на човека, че болката на един може да бъде споделена от друг, вторият текст размишлява над абсолютната самота на индивида, над несподелимостта на страданието и невъзможността съчувствието на околните наистина да утеши нечия лична трагедия. За коя двойка произведения би могло да се отнася горното твърдение.

- "На она свят" и "Чорба от греховете на отец Никодим";
- "Серафим" и "Другоселец";
- "Чичовци" и "Немили-недраги";
- "Шибил" и "Кошута".

9. Стиховете *Аз умирам и светло се раждам / различа, нестройна душа, / през деня неуморно изграждам, / през нощта без пощада руша* принадлежат на:

- Пейо Яворов;
- Елисавета Багряна;
- Димчо Дебелянов;
- Гео Милев.

10. Кой от авторите черпи поетическо вдъхновение от света на вещите:

- Пенчо Славейков;
- Пейо Яворов;
- Христо Смирненски;
- Атанас Далчев.

11. Чии са думите *С мъки, с нецятния е пълен този свят, но все пак има нещо, което е хубаво, което стои над всичко друго - любовта между хората*:

- на Сали Яшар от "Песента на козелетата";
- на Люцкан от "Последна радост";
- на Куцар от "Албена";
- на кмета от "Другоселец".

12. Стиховете *Селяци / работници / груби простаци / безимотни / неграмотни / профани / хулигани / глгани / скот като скот* са на:

- Пейо Яворов;
- Христо Смирненски;
- Гео Милев;

г) Иван Вазов.

13. В кое от стихотворенията океанът е един от ключовите поетически образи:

- в "Бретан" на Елисавета Багряна;
- в "Cis moll" на Пенчо Славейков;
- в "Заточеници" на Пейо Яворов;
- в "Стихии" на Елисавета Багряна.

14. Възторженото преживяване, грандиозните образни обобщения, "огнената" символика, алегоричното начало са типични за:

- Пенчо Славейков;
- Христо Смирненски;
- Димчо Дебелянов;
- Атанас Далчев.

15. Кой поет рисува града чрез детайли като шумни улици, електрични гирлянди, локали, зловещо гледащи сгради, изопнати жици, смълчани хижи, прозорци в скреж, уличен фенер:

- Димчо Дебелянов;
- Христо Смирненски;
- Елисавета Багряна;
- Атанас Далчев.

16. Лирическият герой на Димчо Дебелянов е:

- борческа личност, устремена към победния утрешен ден;
- представител на градската беднота, трагично преживяващ несправедливото настояще;
- индивидуалист, философски осмислящ самотата на изключителния и одарения, трагизма в пътя на духовно извисения;
- човек, трагически преживяващ невъзможността да бъде верен на идеалите си, копнеещ по дом и завръщане, познаващ скръбта на победения.

17. Коя от изброените идеи е характерна за естетическите възгледи на Пенчо Славейков:

- Националното историческо минало трябва да бъде в центъра на литературното изображение, защото етническият колектив има нужда да познава героите, заслужили пред родината.
- Езикът на литературата трябва да бъде оварварен, за да се създаде нова естетическа реалност.
- Литературата трябва да възвърне усета си за конкретния предметен свят, заобикалящ човека в неговото ежедневие.
- Достоен обект на изображение в изкуството е силната личност, побеждаваща житейските несподоби и въздигаща духа си чрез страданието.

18. Кой от авторите интерпретира трагедийните измерения на проблема бащи и деца:

- Иван Вазов;
- Пенчо Славейков;
- Елин Пелин;
- нищо един от изброените.

19. *Аз не живея, аз гора* е емблематична фраза за лирическия аз в поезията на:

- Димчо Дебелянов;
- Христо Смирненски;
- Пейо Яворов;
- Пенчо Славейков.

20. Кое е вярното твърдение:

- Алеко Константинов е убит по време на Септемврийското въстание;
- Алеко Константинов е политически съратник на Стефан Стамболов;
- Алеко Константинов е автор на стихосбирката "Подир сенките на облаците";
- Алеко Константинов е автор на пътеписи.

21. Проблемът *свое - чуждо* в "Бай Ганьо" е интерпретиран като:

- на фона на *чуждото* постоянно биват изтъквани положителни страни на *свое*;
- на фона на *чуждото* постоянно биват изтъквани отрицателни страни на *свое*;
- в текста *свое* и *чуждото* са представени в хармонични отношения като равноправни ценностни системи;
- книгата не разисква проблема *свое - чуждо*, а се занимава единствено със социалните конфликти в българското общество от края на XIX в.

22. Кое от посочените произведения интерпретира проблема *свое - чуждо*:

- "Епопея на забравените";
- "Градушка";
- "Прозорец";
- "Гераците".

23. Кое от следните заглавия е на Ботево стихотворение:

- "Хаджи Димитър";
- "Караджата";
- "Левски";
- "Паисий".

24. На кой герой принадлежат думите *... Та ако Клисурата загине, няма да загине България я!*...

- Бойчо Огнянов;
- доктор Соколов;
- Боримечката;
- Колчо слепеца.

25. Кое твърдение е погрешно:

- Иван Вазов твори в областта на лирическите и прозаическите жанрове.
- Христо Ботев е писал и лирически миниатюри.
- Освен революционна, Христо Ботев създава и социално-философска лирика.
- Прототипи на героите в "Чичовци" са Вазови съграждани от Сопот.

СОЦИОЛОГИЯ

ПАРАДОКС ЛИ СА СЛУЖИТЕЛИТЕ-РОДИТЕЛИ семеиния живот, работещите в банковия

Нели ДЕМИРЕВА

Изследването „Преходи“ има за цел да съпостави организационния климат на банки в осем стратегически избрани европейски страни и да установи как младите служители преминават към майчинство или бащинство и какви стратегии изграждат, за да съчетават работата със семеиния живот. Основните методи за събиране на информация са дълбинни интервюта и фокус групи. Участниците в изследването трябва да опишат влиянието, което редица структурни и номенклатурни промени са оказали върху тях, взаимоотношенията си с ръководители и колеги, както и начина, по който успяват да постигнат съвместимост между изпълнителност на работното място и всеотдайност към семейството.

Общото между банковите институции в България и Великобритания е, че те са преминали през период на интензивни структурни промени, които се считат за често срещано явление в банковия сектор в условията на глобализация. Все пак според теорията на Хофстийд, съществуването на качествени разлики между двете организации е предопределено от национални и организационни особености. Докато във Великобритания се наблюдава все по-голяма автономност на клонове и отдели, за България е характерна остра форма на централизация, при която важните ръководни решения се взимат единствено и само от централата в София. Измеренията на родителската подкрепа също са повлияни от климата на организационните промени, като и в двете страни родителите се отнасят с недоверие към непрекъснатата интензификация

Много млади икономисти и счетоводители в България мечтаят да намерят реализация в банка. Представата за относително сигурна работа, в приятна атмосфера, с добро заплащане привлича мнозина, въпреки че действителността далеч се разминава с розовите мечти. Въз основа на резултатите от качествено изследване „Преходи“ настоящата статия разглежда житейските стратегии на банкови служители в две страни - Великобритания и България, и показва в какво те си приличат и в какво се различават.*

на работата и реструктурирането, които ги карат да се чувстват несигурни.

За разлика от служителите-работещи родители, ръководителите на отдели в България и във Великобритания отчитат промените като ползотворни за ефективността и стабилността на банковите институции. Според тях, служителите, оцелели в поредицата съкращения, са по-работоспособни от тези, които са напуснали банката и следователно има много голяма вероятност те да запазят своите позиции при бъдещи сливания. Ето как мениджър на английската банка описва промените: „Нашата банка трябваше да избере правилния вариант и да, аз смятам, че сливанията бяха необходими, промените са необходими, защото ние се опитваме да променим климата на организацията. И аз смятам, че организационният климат се променя по позитивен начин..., защото на нас ни е ясно, че можем да успеем само ако служителите ни са щастливи.“

Новият стил на управление във финансовата институция във Великобритания акцентира върху стимулирането на служителите, като им осигурява повече автономност и повече социални права от тези, регламентирани в националното законодателство.

В условията на ожесточена конкуренция на финансовите пазари, британската банка залага на задържането на висококвалифицирания персонал чрез гъвкава политика, отговаряща на индивидуалните нужди в живота извън труда. След затварянето на детската ясла към банката, ръководството е компенсирало работещите родители с различни опции за гъвкаво работно време и по-голямо разбиране на нуждите на служители с малки деца.

На българска почва структурните промени придобиват ново измерение. Увеличаване на обема на работа и съкращаването на крайните срокове поставя пред изпитание младите родители по отношение на съчетаването на работата и семейните задължения. Просперитетът на банката значително се е увеличил за сметка на социалния капитал. Ръководителите описват промените като неминувемо зло, което „ни направи по-ефективни. Останали сме малко хора и вършим същата работа, която преди се вършеше от доста повече. И банката сега върви нормално.“ В този смисъл, служителите са компенсирани чрез по-голямата стабилност на отделните клонове, оцелели след катаклизмите на прехода в България, но не и чрез въвеждането на нови политически насочени към подобряване условията на работа. Във фокус групите много от родителите споделят, че допълни-

телното натоварване, на което са подложени, не се взима под внимание от ръководството и ако поне получаваха съответни бонуси към заплатите си, щяха да чувстват, че трудът им се оценява.

Промените в организацията неминувемо водят и до смяна на ръководството, а често и на преките подчинени. Новите ръководители на банковия сектор в България са „юпити“, завършили обикновено в чужбина, амбициозни и решени да успеят на всяка цена. По-възрастните служители обаче се страхуват от липсата им на опит и на разбиране към служителите със семейства. Например, в клоновете на банката се получават конфронтации вследствие на игнорирането на знанията и опита на ръководителите по места и на техните решения. Мениджърите извън Софийската централа на банката не могат да повишават или намаляват заплатите на своите подчинени и не определят бонусната система: „...и имаше двама, които започнаха да ми обясняват, че заплатата не е нищо повече от хигиенен фактор, че тя не влияе върху мотивацията на служителите. Чакайте малко, и ние имаме дипломи, и ние знаем нещичко за тези работи“, заяви мениджър на банков клон в голям град.

Другият конфликт на интереси в банките в България е между старите кадри и новопостъпилите служители, които са без семейства и следователно нямат толкова много задължения и могат да остават спокойно след работно време. Този образ на всеотдайния служител се налага все по-често в банките, като работещите майки много рядко се толерират за сметка на изпълнителността на служителите без семейни ангажименти. Много от интервюираните в българската банка се опасяваха, че тези „нахални“ кандидати без опит ще

* Изследователският проект се осъществява по Петата рамкова програма на Европейската комисия в периода 2003-2005, а координатор на българския е екип е д-р Сийка Ковачева.

СОЦИОЛОГИЯ

ИЛИ КАК СЪЧЕТАВАТ РАБОТАТА СИ СЪС сектор във Великобритания и България?

бъдат предпочетени, защото отговарят на новата политика за развитие на банката и обновения ѝ имидж. За служителите на възраст между 30 и 40 години тази промяна на критериите е неприемлива. Но докато младите служители поставят на първо място работохолизма, семейните счетоводители и икономисти са считани за по-малко отдадени на своята работа за сметка на грижите за дома и семейството.

В банката във Великобритания този период вече е отминал. Конфликтите там се зараждат основно между по-възрастните ръководители, които са по-консервативни и поставят интересите на банката пред тези на служителите, и младите мениджъри, които съзнават, че човешкият ресурс е много важен за просперитета на една финансова институция, и въвеждат различни политики за подобряване условията на работното място. Типично за по-закостенелия тип ръководители е да следят кога служителите идват на работа или си тръгват. За разлика от тях младите мениджъри прокарват политика на по-голяма гъвкавост на работното време, която се основава на взаимно уважение и доверие. Според един от новите ръководители, *„аз не следя колко часа седмично работят моите подчинени. Сега сме на принципа на баланса - не виждам смисъл да отчитам работното време на хората, защото ние си вярваме“*.

Антагонизъм в банката във Великобритания се поражда и между служителите, които са работили в различни институции преди осъществяването на сливанията. Много често *„дружата компания“* е обвинявана за загубата на различни социални привилегии. Мениджърите обясняват зародилите се конфликти с динамичността на промените, които изискват време, за да могат служителите да се

приспособят към тях и да ги приемат. Разчита се на информираността за предстоящите промени, както и за предоставяните възможности, от които всеки служител може да се възползва в зависимост от индивидуалните си нужди.

Независимо от трудните решения, които банките трябва да взимат по отношение на своите служители по време на реструктурирането, финансовите институции и в България, и във Великобритания са запазили попу-

натоварването и растящите задължения: *„Ние натоварваме доста своите служители, затова целта ни е да ги облекчим като въвеждаме бонус схеми, гъвкаво работно време и здравни прегледи. Защото ако служителите са щастливи, те ще те приемат като добър работодател.“* В този смисъл, банките служители във Великобритания са улеснени в съчетаването на работните задължения и семейните отговорности.

В България банките са



лярността си като желано и сравнително сигурно работно място.

Във Великобритания банката е считана за добър работодател, защото провежда фирмена социална политика и прокарва опции за гъвкаво работно време. Ръководството от своя страна се стреми към съчетаването на бизнес етиката с нуждите на семейните служители. Поне на теория, благополучието на служителите и ефективността на работата се разглеждат като обвързани и взаимно усиливащи се. В дълбинните интервюта английските мениджъри споделят, че се опитват да изпълняват изискванията на своите подчинени, за да са те *„щастливи“* и да се справят по-лесно с

считани за перспективно и благоприятно място за работа особено в сравнение с частните фирми, където заплатният ден е ненормиран. Независимо, че не съществуват социални практики, ориентирани към родителите с малки деца, служителите на банката се чувстват защитени, защото се спазва трудовото законодателство. Според тях, ръководството на финансовата институция не трябва да прави разлика между служители с деца или без деца: *„Родители с малки деца или с вече пораснали деца, няма разлика. Ние правим всичко възможно, което е в нашите правомощия и в тези на работодателя ни, за да им помогнем.“* За разлика от Вели-

кобритания, в България очакванията за подкрепа от страна на организацията са много малки. Страхът от съкращения кара дори родителите с малки деца да се опитат да затвърдят позициите си, като се записват на обучения в различни курсове, въпреки че това в повечето случаи оказва негативно влияние върху семейните им задължения: *„Ако не работиш експедитивно и не си добър, утре ще те уволнят, и децата ти няма да има какво да ядат“*.

Съпоставката между България и Великобритания показва, че в резултат на глобализационните процеси структурните промени в двете организации са сходни и са свързани с увеличаване на интензивността и обема на работа. В английската финансова институция обаче се е наложила политика на толериране на родителите с малки деца и са въведени различни опции за гъвкаво работно време. Повишаването на ефективността на служителите се осъществява чрез различни програми, които улесняват съчетаването на работата и семейните задължения. В български условия банката също осигурява на своите служители сигурност, но подкрепата за работещите родители е неформална и нерегламентирана. Работещите родители изразяват опасения, че ще бъдат изместени от по-агресивни млади кандидати, които отговарят на новата политика на организацията и са считани за пример за всеотдайност, тъй като не са обременени със семейни задължения. Като цяло, бизнес политиката на английската финансова институция е гъвкава и позволява по-лесното адаптиране на служителите в един непрекъснато променящ се свят, докато в България човешките ресурси са все още пренебрегвани, а нуждите им игнорирани.

ФОРУМ

БАЛКАНСКА КОНФЕРЕНЦИЯ НА МЛАДИТЕ УЧЕНИ

Балканска конференция на младите учени събра на 16-18 юни колеги от Гърция, Македония, Турция, Румъния, Полша, Русия, Унгария и България. Една съкровена идея на проф. Балтаджиева, председател на Съюза на учените в Пловдив, бе приета с ентузиазъм и осъществена от Клуба на младите учени към съюза.

Работата на конференцията премина в делова и творческа обстановка. Бяха представени над 300 научни доклада в областта на природните, техническите, технологичните, медицинските, аграрните, хуманитарните и обществените науки. Представените научни резултати показаха, че изследванията се основават на методичност в работата и добра информираност за съвременното състояние на науката в съответната област. Младите учени са ориентирани към актуални теми. Засилен е интересът не само към проблеми с практическа приложимост, но и към фундаментални теоретични проучвания.

Освен да се докладват изследователски резултати пред научната общественост в съответната област,



Откриване на конференцията

организаторите си поставиха по-високи и дългосрочни цели. Конференцията ще се провежда веднъж на всеки две години. Очаква се, че утвърждаването на такъв регулярен научен форум на младите учени от балканските и други страни би спомогнал за създаване на контакти и поле за научни

изяви, сътрудничество и взаимопомощ.

Конференцията приключи с приемане на заключителен документ и избор на инициативен комитет за

създаване на Балканска асоциация на младите учени (Balkan Association of Young Scientists).

Асоциацията си поставя за цел да способства за обмяна на идеи между младите учени на Балканите, да издава информационен бюлетин, да организира и съдейства за участие на кон-

ференции, симпозиуми и семинари.

Ръководството на СУБ - Пловдив предоставя своята база като основен център за организиране и провеждане на набелязаните изяви. Основна роля за тяхната реализация ще има творческият и организационният потенциал на Клуба на младите учени.

Организационният комитет на конференцията използва трибуната на в. „Пловдивски университет“ да изкаже благодарност на Аграрния университет, Университета по хранителни технологии, Пловдивския университет и Техническият университет-Пловдив, чието любезно съдействие спомогна за високото равнище на научния форум.

Председател на клуба на младите учени:

гл. ас. д-р Тодорка ДИМИТРОВА

Заместник-председател:

гл. ас. д-р Красимира ЧАКЪРОВА

Вазкен НАЛБАНТЯН

Тази история едва ли би могла да заинтересува някого, освен мен. Няма да скрия, че представлява част от средновековна руска хроника, в която, освен всичко друго, се споменава и за един лечител - Агапит. През целия си живот той се грижил за болните и ако взимал сребро, то било единствено, за да облече с него някоя гола икона. Агапит постъпил в Киевската Лавра по времето на преподобния Антоний. За този руски светец е известно, че се постригал на Атон. Докато гледал как къдрите му падат, игуменът на неизвестния манастир предрекъл, макар и през зъби, че от тях ще изникнат множество монаси. За да им намери място, Антоний прекопал земята. В центъра ѝ надигнал църква, а навсякъде около нея - килии. След метежи, подробнос-

АГАПИТ

На Ю.Ч.

ти за които руската хроника не споменава, Антоний напуснал манастира. Казал, че вместо гнездо на пчели, направил свъртало на оси. Заживял на друго място, в пещера с една килия и дванадесет църкви. Тъкмо там, след смъртта му в 1073 г. след Христа, се заселил лечителят Агапит. Сам приготвял лекарствата си и бил прозван за „лечец“. Името му се разчуло навсякъде по Киев. Много идвали с идване и си тръгвали с тръгване. Агапит изцерил и самия Владимир Мономах. Когато пратениците пожелали да го отведат при болния княз, Агапит отказал да наруши обета си. Останал в Лаврата и изпратил билки за княза, който по това време се намирал в Чернигов. Прили-

чали на камбанарии и се давели с оглушителен звън. След изцелението, ожънал нива със сребърни класове и напълнил торбите на бедните.

По това време в Киев се славел и един арменец, по род и вяра монофизит. Само с поглед, той поставял диагноза на болния. Тук хрониката е категорична: „еже только виде болящего, познава и прорече ему смерти день и час“. Но ето, случило се така, че и самият Агапит заболял. Арменецът, чието име хрониката никак си отказва да спомене, пристигнал, стиснал вениите му като струни и пропял за смърт на третия ден.

- Смерть мне поведа, а помощи ми не можеш. Аще есть худок - то дай ми живот, а если не владеешь этим, то что меня укоряешь - яростно пригласял Агапит.

Не ми е възможно да скрия, че точно по това време пристигнал и аз. Агапит успя да се надигне от постелята си, наля ми чаша с отвара и попита арменеца откъде е брал и бранил билките.

- От Александрия - отвърна той.

Тогава Агапит се засмя, даде ми сноп разцъфнали билки, пророни къдрици - една за Атон и една за Антоний, след което го отпрати.

Не съм сигурен, че именно това е довело до смъртта на лечеца. Но съм склонен да приема, че четиридесет дни след тази загуба, един от нас се пострига в монашество и се нарече Агапит.

По е з и я

ЛАУРЕАТИ ОТ СТУДЕНТСКИЯ
ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС

ПЪРВА НАГРАДА ЗА ПОЕЗИЯ

ДИАНА ГЕОРГИЕВА -
Българска филология, IV курс

ДВЕ СЛЕПИ ЧОВЕЧЕТА
Когато ме мамииш -
с очи
и с устни ме искаш
Когато свирепо
ме криеш от себе си
Когато целуваш,
а целият гръб е
от прешлени път -
от зениците тръгват
две слепи човечета

ПРЕДИ ПОЛУНОЩ В ЧЕРВЕНОТО ОКО
НА ЛУНАТА

Душите на ръцете ти възкръсват
по плътта ми

СУТРИНТА, В КОЯТО ТОЙ НЕ ТРЪГНА

Те се сбогуваха толкова дълго,
толкова влюбени и, неуверени
в ръцете си, горяха като свеци,
изпуснати във огъня
ведно с дървата...

ЩАСТИЕТО

С очи, втрещени в слънцето -
на мъртвец,
той мръзне и мръзне:
Къде е,
виждал ли си го,
как изглежда...

БОЛНОТО СЛЪНЦЕ НА ХЕЛЗИНКИ

*"Исках да отида там, за да бъде завършена(...)
Човек пътува цял живот към себе си и когато
се намери, става толкова съвършен, че
единственото, което го очаква, е смъртта..".
(откъс от дневника на А.)*

Изкъпа се и боса
тръгна по снега.
Като пиявица мълчеше
бурията, градът продаваше
поределите си кожи,
а хората я гледаха. През фосфора
очите им горяха лудост.
... във късата копринена пола,
във лятната си, още влажна блузка
вървеше голата жена
със обещание,
на устните измръзнало.

*"Беше Финландия, към която пътувах и
нямаше да стигна никога"*

(пак там)

ВТОРА НАГРАДА ЗА ПОЕЗИЯ

АДРИАНА АНДРЕЕВА
Български език и новогръцки език, III курс

Голотата е смисъл.
Първата есен във Рая.
Земята - без дрехи.
Горчи на раздяла моето тяло.

Сравнението - инструмент на живота
пробожда
новороденото познание

КЛОУН

Погали ме дървото по косата,
зелените му пръсти се сплетоха с наежените мисли.
Денят се преобърна.
Акробатичното му синьо тяло
се превърта във въртележката.
Показа ми и двете си лица -
усмихнато и тъжно -
да избирам.

СВОБОДА

помниш ли онези утрини
когато лежахме с крака към възглавниците
и бяха млади усещанията
и кожата ни беше още пух и беше чужда

когато светът бе малък
много малък и
неразтворим във хаоса на сътвореното

лакирани със слънце нокти
и глезени с верижка
ходещи по водата на живота
и свободни от следи и сянка

РОДИНА

Тъга.
Пейзажът плаче.
Познавам всичките ти краища,
долавям те със ДНК-то на плътта си.
Нали направена съм с твоята глина!
Усещам:
ужасно е човек да те забрави,
а е страшно да те има.

Рисунка: Бисер Дамянов



CITIUS-ALTIUS-FORTIUS

ПЛОВДИВСКИЯТ УНИВЕРСИТЕТ ПРОДЪЛЖАВА ДА Е В ЕЛИТА НА СТУДЕНТСКИЯ СПОРТ

Спортистите на Пловдивския университет отново доказаха, че в тази област се работи сериозно и можем да се гордеем с техните постижения в национален план.

На лекоатлетическия крос в Русе Ралица Атанасова (специалност "Физическо възпитание") зае първо място в индивидуалното класиране. Отборно жените се класираха на второ място, а мъжете - на четвърто. Царицата на спортовете ни предложи още един повод за радост - на Общостудентските игри в София жените ни заеха първо място, а мъжете - второ, което ни направи втори в комплексното класиране, но само на 1 точка от първия.

Баскетболистките завоюваха престижното трето място, а волейболистките станаха пети. В плувните спортове имаме 2 златни и 1 сребърен ме-

дал, спечелени от Мила Мелева (ФВ). В игрите с най-малката топка мъжете заеха първо място отборно, а жените са втори. Индивидуалните победители при жените и мъжете също са от ПУ - Жана Пенчева (ФВ) и Гроздан Грозданов (МИО).

Футболният ни отбор стана убедителен градски шампион, а добрите му мачове продължиха и в националния турнир. На четвъртфинала победи миналогодишния първенец от МЕИ-Габрово с 1:0, на полуфинала - УНСС с 3:0, а на финала загуби драматично с 1:0 от НСА в един равностоен мач.

Отборите по тенис (мъже и жени) тази година останаха втори след НСА. След като миналата година бяхме първи при мъжете, тази година отстъпихме с 3:2 победи, загубвайки решителния мач на двойки.



Отборът по футбол

През тази година беше положено началото на Пловдивските студентски игри, включващи девет вида спорт. Инициативата е на Студентския спортен клуб "Академик". Игрите бяха организирани със съдействието на Община Пловдив и ректорите на висшите училища в града.

Пловдивският универси-

тет стана комплексен победител в Игрите, а по отделните видове спорт сме първи на лека атлетика (мъже и жени), баскетбол (мъже и жени), тенис (мъже и жени), волейбол (жени), тенис на маса (мъже). Трети места спечелиха жените на тенис на маса и плувците.

"Пловдивски университет"

Първокурсник от Университета се готви за Световно първенство K1 в Италия

Васил КИРИЗИЕВ

Продължаваме традицията да представяме по един възпитаник от Пловдивския университет, който със спортните си умения и качества доказва името на университета и страната ни като цяло. Добре се изияват каратистите, които често излизат на международните татамита и печелят купи и аплодисменти. Един от тях е Димитър Рангелов, който е студент в първи курс, Маркетинг, и тренира не толкова известно, но доказано бойно изкуство, каквото е YAMA-RYU KARATE-DO. В превод това означава - стилът на планината, а Митко е типичен представител на този род: висок, снажен и най-важното със силен дух.

Но по-важното сега е, че

Димитър Рангелов ще представи страната ни на един от най-големите турнири в целия свят - в Тоскана, Италия, който ще започне на 27 ноември 2005 г. Първенството е открито и всеки един състезател от този вид спорт, независимо дали тренира бокс, джудо, карате или таекиондо може да вземе участие и да се пробва в 4-те му етапа - Ката, Комите, Кобудо и Карате поинт. Бройката на поканените състезатели е 3 000, но се очаква те да надхвърлят 10 000. Организатор на тазгодишния турнир е италианската асоциация, която обаче не може да поеме целите разходи по пътуванията и престоя на участниците. Затова в този спорт се подбират и най-под-



готвените във всяко едно отношение майстори - не само на татамито, но и извън него. Попитахме Димитър каква е

тръпката по време на месеците, когато се подготвя най-усилено за състезанието, а той отговори все едно е спечелил вече 10 такива състезания: "Битката да си първи за мен не е комплекс, а просто мотивация и доказване за самия себе си и за спортната ми организация Yama - Ryu. Не става дума за пари, а да усетиш чувството за победа на ринга. Изпитвал съм го, но то никога не ми е достатъчно. Такова състезание е и доста опасно, но който го е страх от мечки, да не ходи в гората, нали така? Според мен, такъв фестивал, от такава световна класа не бива да се пропуска, но трябва и доста средства. За тях се грижи моят сенсей Павел Иванов, а за мен остава едновременно и само да тренирам."

ЗА ВСЕКИГО ПО НЕЩО

Наскоро дочух две жени да си говорят. Едната ненадейно възкликна: "Всичко се юрнала студент да става". Е, и моята история е за това. Да, наистина "всичко" се стреми с цялата енергия, която притежава, да се образува, макар и една голяма част от посетителите на университета да са останали с впечатлението, че завидната им цел е "образуване". Знае ли човек? Може пък, докато си се разхождаш из коридорите, да ти се образува нещо - мозък?!

Така и аз в очакване на нещо си се шляех из ПУ. И тук започва невероятната част от моята история. Съвсем неочаквано се натъкнах на един доста странен за един университет посетител. И докато се вирах в кафеникавата му козина, къси крайници, издължено тяло (силно подуте в средата) и остри уши, това същество подмина с най-достолепната си походка. В един миг, бавно достигнах до този миг (беше рано сутринта), осъзнах, че преди малко ме е подминало едно, макар и трърде нескромно за вида

КУЧЕШКИ ЖИВОТ

Жанета КЮЧУКОВА

си, куче. Премигнах няколко пъти, помислих си дълго - вчера къде и какво съм консумирала, и отново погледнах по посока на въпросното "нещо" (тогава все още мислех, че имам сутрешна халюцинация). Ами, куче си беше. Разхождаше се най-спокойно вътре в университета. Поопитих се и се отправих към залата, в която щях да имам упражнение. И какво да видя, точно пред нея на пода си стои една купичка с кучешка храна. Вече започна да ми писва от тия кучешки истории! Някакъв знак свише ли беше това? Не знам?! Защо ме преследват атрибути-те на кучешкия живот?

Реших, че е крайно вре-

ме да се консултирам с някого. Попитах стоящата близо до мен чистачка: "Какви са тия купички тук-ка". Тя ми отговори: "А, това е на Сара." Разтърсих глава, премигнах още няколко пъти и отново попитах: "На кого?" Отговорът беше еднозначен: "На Сара. Едно сладко кафяво кученце. То тук си живее." Поговорихме си и установих, че въпросната Сара следва тук. Била



достигнала някъде до 2-3 курс. Съвсем спокойно си вземала изпитите. Отлични оценки имала по "Хранознание", "Статика и динамика на телата с неправилна форма в затворено пространство", "Теория на лежането", "Увод в

общото лаене", "Фекализация на тревните площи", смятала и да защити докторат на тема: "Без видови различия. Теория и стратегия за всяко едно куче студент". Особено добре се справяла с всички изпити, защото била заплашила ръководството на университета със Страсбург, в случай че възникне някаква дискриминация спрямо нея заради факта, че е от различен от homo sapiens вид. Очевидно също така предпочитала да не я наричат "куче", а "различна форма на интелект". Отдавна не била виждала родителите си, затова с чиста съвест декларираше нулев доход на семейството и получавала стипендия под формата на хранителни продукти, топло място за спане и цял университет за разходки. Преди време доказа, че заслужава всички привилегии, които са й дадени, като спаси университета от пожар, привличайки вниманието на охраната към пушеща аудитория по добрия и изпитан начин чрез лаене!! Ей, Сара да си! На това ли му викат кучешки живот? Че какво тогава е студентски живот?

ВИЦАРИЯ

● - Взе ли си изпита по анатомия?

- Не, хванах ме да преписвам.

- Как стана това?

- Видяха ме, че си броя ребрата.

● Професор дълго мъчи студент за тройка:

- Добре! Кажете нещо, което си чел от лекциите!

Студентът мълчи.

- Добре, добре... тогава поне кажете кой ви чете лекциите?

Студентът отново мълчи.

- Ще ти дам насочващ въпрос: ти или аз?

● Надпис на вратата на студентско общежитие:

"Не ме будете! Нищо не искам, никъде няма да ходя,

на никого нищо не дължа!"

● Професор-ларинголог пита нещо един студент. Студентът не знае и се оправдава:

- Този въпрос е свързан с гърлото, аз искам да ставам специалист по носа.

- Така ли, колега? И по коя ноздра ще се специализирате?

● Преподавателят:

- Събудете колегата до вас.

Студентът:

- Вие го събудете, професоре, вие го приспахте.

● Затруднява ли ви въпросът? - пита преподавателят.

- Никак, господине - отговаря студентът. - Затруднява ме отговорът.

ЗАДАЧИ.

ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Можете ли с помощта на 23 въпроса и отговори с "да" или "не" да отгатнете произволен телефонен номер в град Пловдив?

2. Когато напишете всички цели числа от 1 до 1000, колко пъти ще се срещне цифрата 5?

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

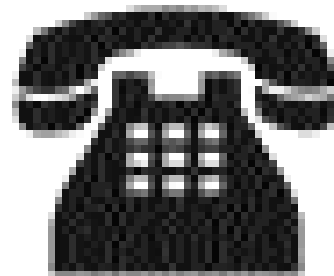
1. Черният квадрат има лице $\frac{1}{5}$. Ако разрежете

по линиите големия квадрат, може да сглобите 5 еднакви малки квадрата.

2. д)

3. д)

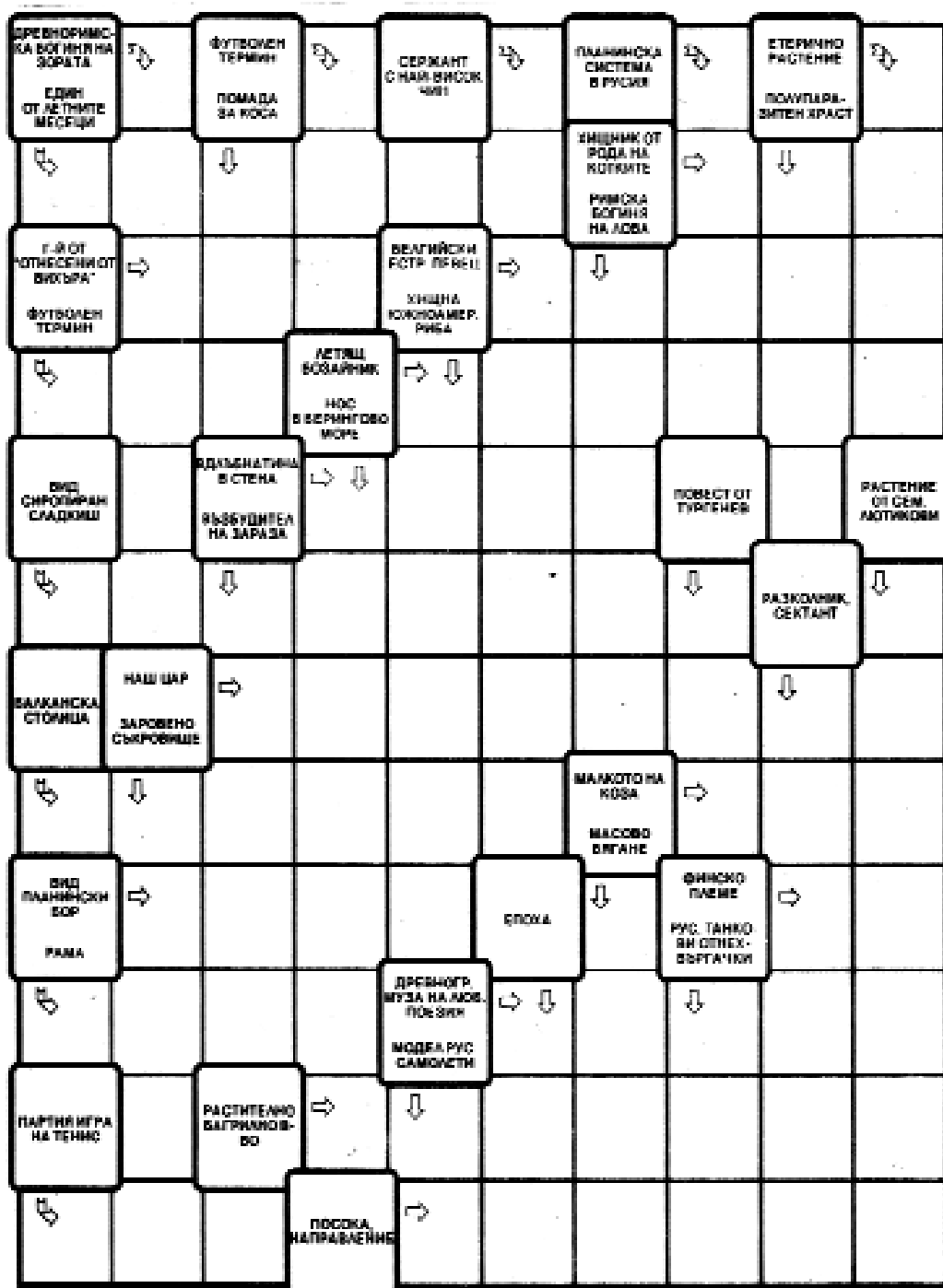
Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ



КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА



РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

ТИЛЪО ТИЛЕВ – ГЛАВЕН РЕДАКТОР, ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР ЯНЕВ, ДОЦ. Д-Р ЖОРЖЕТА ЧОЛАКОВА,
СТЕФАН СТОЯНОВ – ФОТОГРАФ, АС. ЕВЕЛИНА ДАСКАЛОВА, ГЛ. АС. Д-Р ИВАН ПОПОВ, ДОЦ. Д-Р ЛЮБА ПОПОВА,
ГЛ. АС. ОГНЯН КОЙЧЕВ, ДОЦ. Д-Р СНЕЖАНА МАГАЕВА

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА: Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“, №24, тел.: 261 477

ПРИЕМНО ВРЕМЕ: Всеки ден от 10.00 до 14.00 часа

ВЕСТНИКА МОЖЕ ДА НАМЕРИТЕ В ИНТЕРНЕТ НА АДРЕС: <http://www.fmi-plovdiv.org>

Електронният вариант се прави от СТЕФАН ДЖУКЕЛОВ
Текстове и мнения изпращайте на e-mail: vestnik_pu@abv.bg